

به نام خدا

پول در پویه تاریخ

نویسنده

حمیدرضا آملی شاهی

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

تهران ۱۳۹۸

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
شابک:
وضعیت فهرست نویسی:
یادداشت:
موضوع:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

علمشاهی، حمیدرضا، ۱۳۳۸ -
پول در پویه تاریخ / نویسنده حمیدرضا علمشاهی.
تهران: شرکت چاپ و نشر بازرگانی، ۱۳۹۸.
۷۴ ص: ۲۱/۵ x ۱۴/۵؛ س.م.
۹۷۸-۹۶۴-۴۶۸-۷۵۸-۷
فیبا
کتابنامه.
پول [Money]
HG۲۲۱
۳۳۲/۴
۵۸۳۰۱۲

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

وابسته به مؤسسه مطالعات پژوهش های بازرگانی

پول در پویه تاریخ

حمیدرضا علمشاهی
ویراستار: معصومه عبداللهی

صفحه آرا: سیده سمانه حسن زاده

طراح جلد: حامد یعقوبی

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۸

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۸-۷۵۸-۷

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

«کلیه حقوق محفوظ و مخصوص شرکت چاپ و نشر بازرگانی است.»

نشانی: تهران، خیابان کارگر شمالی، نبش کوچه همدان، شماره ۱۲۰۴

توزیع و پخش: ۰۲۱-۶۶۹۳۹۳۲۹ / فروشگاه مرکزی: ۰۲۱-۶۶۴۲۵۱۱۸

واحد سفارش چاپ کتاب: ۰۲۱-۶۶۴۳۹۲۰۶

واحد نشر الکترونیک: ۰۲۱-۶۶۴۳۹۲۰۲ / digital.cppc.ir

WWW.CPPC.ir / WWW.1CPPC.ir

فروشگاه های

پیش‌گفتار

سپیدمهره نام عمومی گاهی از حلزون‌های دریایی است که از نظر جانورشناسی در رده شکم‌پایان¹ و صنف نرم‌تنان² جای دارند. بخش بیرونی بدن نرم‌تنان از پوسته‌های صدفی ساخته شده است. - رونه‌های دریایی با پوسته‌های درخشان و چینی‌سان که درازای گونه‌های آن‌ها از پنج سانتیمتر تا چند سانتی‌متر متغیر است، بسیار متنوع‌اند. در زبان انگلیسی این حشرها کاپری (cowry) نامیده می‌شوند که برگرفته از ریشه هندی kauri است. زیستگاه این حشرها از اقیانوس هند تا اقیانوس اطلس گسترده است. سپیدمهره‌ها هزاران سال به عنوان پول در دستند کالاهای اقیانوسیه تا آفریقا در گردش بودند، به‌ویژه دو گونه از آن‌ها به نام‌های monetaria moneta و monetaria annulus که دارای پوسته‌های سپیدرنگ‌اند. در کشورهای باستان‌شناسی در ویرانه‌های شهر باستانی نیم‌رود³ در نزدیکی شهر موصل در عراق که به سده هفتمی لایارد⁴ باستان‌شناس انگلیسی در سده نوزدهم میلادی انجام شد، تمهیدات فراوان از این پول به دست آمد. شهر نیم‌رود از دیربگی چند هزار ساله برخوردار بود و از سال

-
1. Cypraeidae
 2. Gastropoda
 3. Mollusca
 4. Nimrud
 5. Austen Henry Layard

۱۲۷۴ تا سال ۷۰۶ پیش از میلاد پایتخت پادشاهی آشور بوده است. گستردگی گردش این پول چنان بود که حتی امروزه نام واحد پول کشور غنا واقع در باختر آفریقا و مجاور اقیانوس اطلس از آن گرفته شده است. سدی (cedi) در زبان آکان^۱، زبان محلی رایج در غنا، نام سپیدمهره است که واحد پول این کشور قرار گرفته و تصویرش نیز روی سکه های غنایی نقش بسته است. اما نکته شایان توجه این که آب های کرانه های باختری آفریقا از نگاه سپیدمهره ها نیستند! این پول در سده چهاردهم میلادی توسط بازرگانان عرب در سرزمین های باختر آفریقا رواج یافت و تا اواخر سده نوزدهم در کنار سکه های فلزی همچنان در گردش بود که نشان از گستردگی کاربری آن در دادوستدها دارد.

تاثیرات فرهنگی این پول نیز گسترده بود. خط چینی؛ خط کهن مورد استفاده در نگارش است که از برخی حروف تصویری آن که در زبان چینی ها^۲ نامیده می شود، در زبان نوشتاری ژاپنی و تایلندی کم تر زبان نوشتاری کره ای نیز استفاده می شود اما امروزه بخشی از این حروف مرور شده و به ندرت در نگارش به کار برده می شوند. در خط چینی باستان که شامل این حروف می شد، نشانه سپیدمهره نماد پول بود که در نگارش واژه های خرید، فروش، ارزش، پاداش، پسر، از، دستمزد و جواهر نیز وارد می شد.

اما به راستی چگونه است که در زندگی اقتصادی انسان ها چیزی مانند سپیدمهره چنان ارزشمند می شود که هزاران سال در چنین سیره جغرافیایی به عنوان پول کالایی در گردش می ماند؟ پول کالایی و انواع دیگر پول در شرایط و اوضاعی هستند که انسان خردمند^۳ توانایی آفرینش آن ها را داشته است. اینگونه «عین ها» که واقعیت های نهادی^۴ نامیده می شوند، زیرمجموعه ای از واقعیت های اجتماعی^۵ هستند. پول بودن سپیدمهره در برهه ای از زندگی اقتصادی انسان ها ناشی از وجود نهادی به نام پول بوده که مورد پذیرش همگانی قرار گرفته است.

1. Akan

2. Han

3. Homo sapiens

4. Institutional Facts

5. Social Facts

اما نهاد پول چیست و کارکردهای پول کدامند؟ چگونه در گذار تاریخی، پول فلزی جایگزین پول کالایی شد و چگونه پول کاغذی جای پول فلزی را گرفت؟ پول چگونه توسط نظام بانکی آفریده می‌شود؟ و اساساً ارزش زمانی پول ناشی از چیست؟ این کتاب گذریست کوتاه بر سرگذشت پول از دیرباز تا به امروز.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۳	پیش‌گفتار
۹	بخش اول: سرشت پول
۹	واژه‌شناسی پول
۱۰	پول: نهاد خودجوش
۱۶	کارکردهای پول
۱۷	پول، ابزار دادوستد
۱۹	پول، واحد اندازه‌گیری و سنجش ارزش
۲۳	پول، ابزار انباشت ارزش
۲۵	انقلاب اقتصادی کینز
۲۷	پول، ابزاری در انحصار دولت
۳۱	بخش دوم: انواع پول
۳۱	پول کالایی
۳۳	پول فیزی
۴۷	پول کاغذی
۵۱	پول بانکی
۵۴	پول الکترونیکی
۵۹	بخش سوم: پول و زمان
۵۹	انسان اقتصادی زاده می‌شود
۶۴	ارزش زمانی پول
۷۳	منابع